

ДМИТРУК ІГОР,

аспірант кафедри філософії

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, м. Луцьк

ЕВОЛЮЦІЯ ПОГЛЯДІВ УКРАЇНСЬКИХ П'ЯТИДЕСЯТНИКІВ НА СУСПІЛЬСТВО ТА ДЕРЖАВУ ПІД ЧАС ПОДІЙ ЄВРОМАЙДАНУ ТА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Стаття висвітлює один із релігійних аспектів української кризи, зокрема участь українських п'ятидесятників та неоп'ятидесятників у подіях під час "Революції гідності" та війни на Східній Україні. Показано, що українське п'ятидесятництво, так само як і інші церковні конфесії, які не вкладаються в доктрину "руського мира", через загрозу репресій із боку представників терористичних організацій та російських окупантів, ідейно еволюціонує в бік розуміння необхідності захисту своєї території якщо не в збройному протистоянні, то в мирних діях, спрямованих на підтримку української армії. Наведені факти надання представниками цієї релігійної течії гуманітарної допомоги як жителям Донбасу, так і бійцям АТО.

Ключові слова: українські п'ятидесятники; АТО; "Революція гідності".

Постановка проблеми і стан її вивчення. Упродовж 2013-2015 рр. в Україні відбулася не тільки політична та суспільна революція, але й з'явилися перші ознаки формування громадянської релігії, як її розумів Ж.-Ж. Руссо [12]. За цей короткий час українське п'ятидесятництво зуміло переосмислити суспільно-політичні погляди. Якщо раніше п'ятидесятники намагалися не втручатися в політичну ситуацію в державі, то після кривавих подій на Майдані (листопад 2013 - лютий 2014 рр.) та російської агресії відбувся своєрідний переворот у світогляді християн віри євангельської (далі - ХВЄ), що стосувався подальшого розвитку держави та суспільства.

Ця проблема знайшла належне висвітлення в ЗМІ, наукових працях, зокрема, у книзі "Церква на Майдані" українського журналіста Олексія Гордєєва [1], в інтерв'ю очільників українського п'ятидесятництва, у статтях вітчизняних науковців Михайла Черенкова [2], Людмили Филипович [3], а також в офіційних заявах союзу ЦХВЄ, Духовного центру "Відродження".

Мета статті - проаналізувати заяви та розкрити участь українських п'ятидесятників та неоп'ятидесятників у подіях під час "Революції гідності" та війни на сході України.

Виклад основного матеріалу. П'ятидесятники в Україні мають велику кількість дрібних союзів та один великий - ЦХВЄ, що входить у Всеукраїнську раду церков (ВРЦ). Представником церкви християн віри євангельської у ВРЦ є президент ЦХВЄ Михайло Паночко.

Під час "Революції гідності" значна кількість українських п'ятидесятників та неоп'ятидесятників брали активну участь у протестах проти президентського правління В. Януковича. Ще на початку Євромайдану був поставлений молитовний намет, де почергово молилися православні, римо-католики, греко-католики, лютерани, баптисти, адвентисти, п'ятидесятники, як миряни, так і священнослужителі, мусульманські імами та буддійські монахи. Тому можна стверджувати, що феномен Майдану об'єднав різні конфесії, а метою стало звільнення України від влади В. Януковича та швид-

ка євроінтеграція нашої держави. Потрібно відмітити той факт, що українські п'ятидесятники не зробили чогось надзвичайного, адже вони виступали, як і всі інші конфесії, проти тиранії та за соціальне благополуччя українського народу, оскільки самі є його частиною. До того ж у рамках своєї конфесії вони повинні протистояти експансії Російського союзу євангельських християн-баптистів, які ідейно підтримали "руський мир" і сьогодні намагаються повернути представників українського п'ятидесятництва до прийняття цієї ідеї.

Ще до масових розстрілів людей на Майдані єпископ ЦХВЄ В. Босчко виступив із критикою режиму В. Януковича й закликав українців відстоювати своє право жити в справедливому та чесному суспільстві, порадив людям звертатися з молитвами до Ісуса Христа, а владі побажав піти на діалог із народом: "Правителі - від малого до найвищого! Горе вам, що ви забули вічну істину: не ви тримаєте народ, а народ тримає вас - на своїх натруджених плечах та мозолистих руках. А тому сам Господь Бог вас застерігає: "Хто торкається вас (народу) - той доторкається до зіниці ока Мого!" [4].

Після падіння режиму В. Януковича й приходу нової влади союз ЦХВЄ в Україні одноосібно визнав нову владу й закликав інші союзи п'ятидесятників світу визнати зміну влади в Україні. Так, 7 березня 2014 року заступник керівника ЦХВЄ в Україні єпископ М. Синюк відправив лист секретареві Міжнародної асамблеї ХВЄ Іванасу Шкулісу, у якому заявив про визнання союзом післямайданової влади в Україні, а також розповів, якою ціною країні далася перемога над режимом В. Януковича: "Виходячи з ситуації, що склалася в Україні за останні три місяці й особливо за останні кілька днів, а саме: вторгнення іноземних військ в Україну і брехлива інформація ЗМІ Росії, бажано проінформувати всіх служителів, що в Україні легітимна влада й ми за неї молимося. У Києві на Майдані і вулицях все мирно й спокійно. Народ оплакує й шанує загиблих. Щодня на центральній площі звучать молитви, звернення релігійних лідерів усіх конфесій. Продовжує працювати

молитовний намет, лунає безліч Євангелій, з охочими ведеться духовно-опікунська робота" [5].

Після завершення подій на Майдані у 2014 р. багато міст на сході та півдні України заповнила хвиля проросійських акцій. 23 лютого 2014 року в Криму був проведений псевдореферендум, за результатами якого АР Крим була незаконно приєднана до Російської Федерації. Відразу після анексії півострова російська влада розпочала репресії буквально проти всіх християнських конфесій, окрім УПЦ МП. Найбільшого тиску зазнали представники УПЦ КП та УГКЦ. Упродовж 2014 року п'ятидесятники на території анексованого Криму поетапно пристосовувалися до російських релігійних реалій. Відомо, що в Російській Федерації великі релігійні організації та церкви мають свої централізовані союзи й вимушені підтримували політичну еліту Росії [6].

Російські п'ятидесятники вже давно інтегровані в тамтешні політичні процеси. Так, голова РосХВЕ Сергій Ряховський є депутатом Державної Думи РФ, членом Президентської ради та Громадської палати при Президентові РФ. Він неодноразово підтримував політику В. Путіна щодо України. В інтерв'ю християнському порталу 316NEWS С. Ряховський заявив, що молиться за мир у братській Україні і йому байдуже, який державний устрій там буде. Також він вважає, що обидві сторони конфлікту винні в смерті людей: "Принципово важливі життя людей, особливо дітей, які гинуть від обстрілів обох сторін. І тому чим швидше вдасться домовитися про мир, тим буде краще. Незважаючи на велику кількість скептичних думок щодо того, як довго триватиме перемир'я, як воно погано дотримується, я хочу вірити, що війна все-таки припиниться й настане мир" [7].

Також лідер РосХВЕ був активним учасником пресконференції в Москві 25 листопада 2014 року, де були присутні більшість релігійних діячів Росії. Учасники тоді переважно заявляли, що повністю підтримують російську агресію проти України, більше того, називали її порядком численних релігійних конфесій України від ворожої "київської хунти". "Ми, люди віруючі, поза політикою, - заявив єпископ С. Ряховський, - але ми не можемо хвилюватися за той біль, за ті невирішені проблеми, які ми бачимо. Сьогодні на Україні руйнуються храми різних конфесій, і це жахливо. Але якщо храм можна відновити, то для мене більш сумно, що людей загубили вже не повернеш" [Там само].

Потрібно також розуміти, що українські п'ятидесятники, як і більшість протестантів України, є прихильниками пацифізму й противниками зброї в руках, тому, окрім схвальних відгуків на захист інтересів української нації, багато людей та експертів засудили пацифізм п'ятидесятників нашої держави. З одного боку, віровчення п'ятидесятницької церкви забороняє використання смертельної зброї, з іншого - якщо агресор захопить владу в Україні, п'ятидесятники можуть відчутти значні репресії з боку окупантів, як це було за часів радянської влади і як це є в окупованому Криму та Донбасі. П'ятидесятники України більшою мірою є противниками строкової та будь-якої військової служби, тому незначна їх кількість проходить альтернативну службу у Збройних силах України [8].

Хоча є такі, котрі, незважаючи на релігійні норми п'ятидесятницької церкви, ідуть воювати на Донбас, захищаючи свою віру та державу. Натомість значна кількість молодих чоловіків спеціально вдають із себе

релігійних пацифістів, щоб відмовитися нести військову службу, щоб пройти альтернативну військову службу.

Михайло Паночко в інтерв'ю журналістам сайту РІСУ заявив, що, на його думку, сучасна влада Росії підкладає під себе бомбу. У цьому інтерв'ю він також розповів, що п'ятидесятники на окупованих територіях України діють підпільно, а також активно займаються соціальною роботою серед населення окупованих регіонів:

" - Михайле Степановичу, що відбувається з Вашими церквами на окупованій території України, підконтрольній так званим ДНР та ЛНР?

- Там, на окупованих землях, майже все робиться в підпіллі. Існують небезпеки, тому що до наших віруючих та пасторів ставляться агресивно. Ми пережили дуже болючу сторінку нашої церкви, коли з Дому молитви забрали двох священнослужителів. В одного з них троє дітей, в іншого - восьмеро. І двох синів пастора теж. Їх чотирьох жорстоко закатували в м. Слов'янську. І цей дух ненависті до віруючих людей наявний на всіх окупованих землях" [2].

У цьому інтерв'ю М. Паночко заявив, що він не проти того, щоб члени союзу ЦХВЕ несли альтернативну службу у Збройних силах України, однак не брали зброю до рук:

" - Зараз тривають розмови щодо доцільності мобілізації громадян до лав ЗСУ. Як Ваша церква ставиться до призову?

- Ми маємо велику свободу у країні. І маємо право на альтернативну службу, аби посилено вкладати свою працю, те, чим ти можеш допомогти своїй країні. Це служба без зброї в руках. Не кожен має сміливість іти зі зброєю на іншу людину. А посилати на передову людину, яка не має сміливості, - це неправильно тактично. Краще використати правильний талант та можливості кожного" [4].

Важливо відмітити, що рядові члени п'ятидесятницьких церков не чекали, чи керівництво дозволить брати їм участь у протестах на Майдані 2013-2014 рр. Так, активістка Євромайдану та прихожанка п'ятидесятницької церкви "Віфінія" Катерина Жицкая в інтерв'ю для книги Олексія Гордєєва "Церква на Майдані" розповіла, що прийшла на Євромайдан проти свавілля влади та для молитовної підтримки протестувальників. "Своєю місією я вважала спілкування з людьми та молитву з ними. Я часто говорила людям так: "Я не за Євросоюз, я і не проти нього. Мені просто набридло свавілля української влади" [6]. І таких п'ятидесятницьких активістів, як Катерина Жицкая було дуже багато під час "Революції гідності". Важливо, що такі п'ятидесятницькі активісти не чекали, поки їм дозволить церква брати участь у протестах чи заборонить, вони йшли та боролися за зміни в країні [Там само].

Відомий український неоп'ятидесятницький пастор та пілігрим Геннадій Мохненко, котрий вже десятки років займається реабілітацією та вихованням дітей з вулиці, регулярно надає допомогу українським військовим на фронті у вигляді матеріальної та духовної підтримки. Як і більшість українських неоп'ятидесятників, пастор Г. Мохненко на різноманітних Інтернет-ресурсах та в інших ЗМІ негативно висловлювався на адресу фанатично налаштованих жителів Донбасу та християн, які підтримують агресію Росії. Невдовзі один із російських неоп'ятидесятницьких сайтів опублікував, що Г. Мохненко заявив, нібито він готовий за наказом ліквідувати президента Росії В. Путіна [9].

Незважаючи на те, що більшість неоп'ятидесятників підтримували "Революцію гідності", були й такі, що стали на бік Антимайдану та політики В. Януковича. Противниками Євромайдану були послідовники та керівництво церкви "Посольство Боже". Лідери церкви "Посольство Боже" закликали своїх вірних виходити на Антимайдан, значну кількість "антимайданівців" становили представники "Посольства Божого". Така позиція "Посольства Божого" зрозуміла, адже керівництво церкви не вірило, що "Євромайдан" переможе, тому сподівалося на преференції зі сторони режиму В. Януковича.

Олексій Гордєєв у своїй книзі "Церква на Майдані" подає інтерв'ю представника церкви "Відродження" союзу ЄХБ Кирила Пузанова, котрий був значний період свого часу адептом церкви "Посольство Боже", але покинув її через скандал із фінансовою установою "King's Capital". В інтерв'ю К. Пузанов заявив: "Практично все керівництво антипода Майдану складалося із вірних "Посольства Божого" [1].

Окрім церкви "Посольство Боже", противниками Євромайдану були й представники дрібних п'ятидесятницьких церков. Наприклад, таким був та є досі пастор та уродженець Кривого Рогу Олександр Шевченко, лідер церкви "Дім Хліба", який зараз проживає в м. Сакраменто, штат Каліфорнія. Коли в пастора Олександра запитали, як він ставиться до подій, що відбувалися на київському Майдані, він відповів, що негативно. "Врахуйте, - заявив каліфорнійський пастор, - ми не можемо розглядати Україну як самостійну націю та ототожнювати її з Ізраїлем, це абсолютно два різних підходи" [10]. У ході проповіді О. Шевченко зізнався, що мало цікавиться політикою, і застеріг свою паству від втручання у мирські справи. "Не варто забувати, що ми є мандрівниками, - продовжує п'ятидесятницький лідер, - що християнам непристойно ламати пам'ятники, тримати гасла, застосовувати фізичну силу. Християни належать Богові, і вони повинні по-іншому вести себе в часи громадянських сутичок" [Там само].

Висновки

Українські п'ятидесятники, неоп'ятидесятники та інші протестантські конфесії розуміють, що ідея "русского мира" може повністю викоринити протестантизм на окупованих територіях у Криму та Донбасі. Адже ця ідея не приймає тих християнських конфесій, що вступають у конфронтацію з ідеєю вишості російського православ'я, яке вже давно перетворилося на політичне православ'я й пропагує цінності "православної імперії", тобто "православ'я - самодержавство - народність".

Визнано, що в анексованому Криму та на окупованому Донбасі релігійна карта суттєво змінилася за рахунок того, що представники неугодних конфесій мали покинути ці регіони, а ті, що залишилися й намагаються проповідувати свою віру, зазнають постійної небезпе-

ки. У цьому зв'язку Україні потрібна підтримка усієї світової християнської спільноти, аби захистити можливості релігійної свободи та конфесійного різноманіття.

У подальших дослідженнях необхідно детальніше проаналізувати позицію п'ятидесятників та неоп'ятидесятників України щодо "Революції гідності" та війни на Донбасі, адже буквально щодня ЗМІ публікують матеріали та заяви керівників українських п'ятидесятників та неоп'ятидесятників. Після закінчення воєнних подій на Донбасі необхідно систематизувати всі їхні заяви для ширшого розуміння дій цих християнських конфесій під час зазначених подій. Оскільки релігійне життя тісно переплітається із життям політичним та суспільним, то, незважаючи на пацифізм та прагнення вирішити конфлікт мирним шляхом, п'ятидесятницькі церкви були втягнуті в невідворотні процеси трансформації українського суспільства й релігії в Україні в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гордєєв А. Церковь на Майдане / Алексей Гордєєв. - К. : Книгоноша, 2015. - 285 с.
2. Черенков М. Виклик релігійній свободі та духовно-конфесійному плюралізму України: ідеологія та терор "русского мира" / М. Черенков // Схід. - 2015. - № 2 (134), спецвипуск. - С. 30-34.
3. Филиппович Л. Любая духовная система может нести деструктивный элемент [Електронний ресурс] / Л. Филиппович. - Режим доступу : http://www.religion.in.ua/zmi/ukrainian_zmi/11345-lyudmila-filipovich-lyubaya-duhovnaya-sistema-mozhet-nesi-destruktivnyj-yelement.html.
4. Голова Ради Старійшин Церкви ХВЕ нагадав можновладцям, що не вони тримають народ, а народ тримає їх [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://risu.org.ua/article_print.php?id=54470&name=national_religious_question&lang=ua&.
5. Пастор п'ятидесятників України закликав світову спільноту християн віри євангельської "не вестися на відкриті чи завуальовану брехню" російських ЗМІ про Україну [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.voice.org.ua/news/news-hve/item/622-vid-chveu-ivanasu-shkulisu>.
6. Майдан і Церква. Хроніка подій та експертна оцінка. - К. : Саммит-книга, 2014. - 656 с.
7. Епископ Сергей Ряховский заявил о массовых притеснениях верующих на территории Украины [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://baznica.info/article/episkop-sergej-ryahovskij-zayavil-o-massovyh-prite/>.
8. "Керівництво Росії не розуміє, яку бомбу підкладає під себе", - Михайло Паночко [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/interview/59140/.
9. Пастор Геннадий Мохненко: "Я готов ликвидировать Путина!" [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.slavicsac.com/2014/11/07/mokhnenko-putin/>.
10. Пастор из Сакраменто Александр Шевченко высказался против Майдана [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://prochurch.info/index.php/news/more/28280>.

Дмитрук Игорь,

аспірант кафедри філософії

Восточноевропейского национального университета имени Леси Украинки, г. Луцк

ЭВОЛЮЦИЯ ВЗГЛЯДОВ УКРАИНСКИХ ПЯТИДЕСЯТНИКОВ НА ОБЩЕСТВО И ГОСУДАРСТВО ВО ВРЕМЯ ЕВРОМАЙДАНА И РОССИЙСКОЙ АГРЕССИИ ПРОТИВ УКРАИНЫ

Статья освещает один из религиозных аспектов украинского кризиса, в частности участие украинских пятидесятников и неопятидесятников в событиях "Революции достоинства" и войны на востоке Украины.

Показано, что украинское пятидесятничество, так же как и другие церковные конфессии, которые не укладываются в доктрину "русского мира", из-за угрозы репрессий со стороны представителей террористических организаций и российских оккупантов, идейно эволюционирует в сторону понимания необходимости защиты своей территории если не в вооруженном противостоянии, то в мирных действиях, направленных на поддержку украинской армии. Приведены факты предоставления представителями этого религиозного течения гуманитарной помощи как жителям Донбасса, так и бойцам АТО.

Ключевые слова: украинские пятидесятники; АТО; "Революция достоинства".

Dmytruk Ihor,

*Postgraduate student of the Philosophical Department
of Lesya Ukrainka Eastern European National University, Lutsk*

UKRAINIAN PENTECOSTAL EVOLUTION OF SOCIETY AND THE STATE DURING THE EVENTS EUROMAIDAN AND RUSSIAN AGGRESSION AGAINST UKRAINE

Ukrainian revolution of 2014 discovered the courage of Ukrainian nation to the whole world, as well as its unity and goal to renovate the country. Ukrainians have shown the world that they are a self-sufficient nation that wants to become a full-fledged part of European civilization as soon as possible. Ukrainian religion and spirituality also become open to the world. Thus, religion played a major part during the Revolution of dignity, and it is still of primary importance in the war in Donbas.

Ukrainian Pentecostalism is an inherent part of the processes which took place on Maidan Nezalezhnosti and are now taking place within the anti-terrorist campaign (ATO). Pentecostals are actively helping Ukrainians to fight against the Russian aggression and pro-Russian separatism in Eastern Ukraine. Despite the variety of movements and unions of Ukrainian Pentecostals, most of them took the side of the Ukrainian people. Today Pentecostal provide humanitarian aid for both residents of Donbas and the Ukrainian soldiers as well. Therefore, it is important to investigate the role of Ukrainian Pentecostals and Neo-Pentecostals in the events, which took place throughout November 2013 and February 2014 on Maidan in Kyiv, and which are happening now in Eastern Ukraine.

Key words: Ukrainian Pentecostal; ATO; Revolution dignity.

REFERENCES

1. Hordeyev A. (2015), Churches on Maidan, Kyiv, 285 p. (rus).
2. Cherenkov M. (2015), *Skhid*, № 2 (134), special issue, pp. 30-34 (ukr).
3. Fylypovych L., Any spiritual system can carry a destructive element, available at: http://www.religion.in.ua/zmi/ukrainian_zmi/11345-lyudmila-filipovich-lyubaya-duxovnaya-sistema-mozhet-nesti-destruktyvnyj-yelement.html (rus).
4. President of the Pentecostal Church Elders reminded those in power that they do not hold the people, and the people holding them, available at: http://risu.org.ua/article_print.php?id=54470&name=national_religious_question&_lang=ua& (ukr).
5. Pentecostal bishop Ukraine urged the international community of Evangelical Christians "not conducted in an open or veiled lie" Russian media about Ukraine, available at: <http://www.voice.org.ua/news/news-hve/item/622-vid-chveu-ivanasu-shkulisu> (ukr).
6. Maidan and Church. Chronicle and expert assessment (2014), Kyiv, 656 p. (ukr).
7. Bishop Sergei Ryakhovsky said mass persecutions of believers in Ukraine, available at: <http://baznica.info/article/episkop-sergej-ryahovskij-zayavil-o-massovyh-prite/> (rus).
8. "Russian leadership understands that puts a bomb under him" - Mykhailo Panochko, available at: http://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/interview/59140/ (ukr).
9. Pastor Gennadiy: "I am ready to eliminate Putin!", available at: <http://www.slavicsac.com/2014/11/07/mokhnenko-putin/> (rus).
10. The pastor of the Sacramento Alexander Shevchenko spoke against Maydan, available at: <http://prochurch.info/index.php/news/more/28280> (rus).

© *Дмитрук Ігор*

Надійшла до редакції 30.03.2015